

ASOS - ADULT STYLE OBSERVATION SCHEDULE

I. NAAM INSTRUMENT	
ASOS - Adult Style Observation Schedule	
Begeleiderstijl / leerkrachtstijl	
II. EIGENSCHAPPEN VAN INSTRUMENT	
Aard van het instrument	Observatieschaal
Doelgroep	Kinderopvang, basisonderwijs, secundair onderwijs en verder.
III. CONSTRUCT	
Begeleiderstijl	
IV. BESCHRIJVING INSTRUMENT	
<p>Het instrument bestaat uit drie subschalen, i.e. stimulerend tussenkomen, gevoeligheid voor beleving, autonomie verlenen. Op basis van de geobserveerde interacties gedurende een halve dag geeft men een globaal oordeel omtrent stimuleren, gevoeligheid voor beleving en autonomie verlenen door de begeleider/leerkracht op zevenpuntenschalen. Daarnaast worden per dimensie ook respectievelijk vijf, zes en vijf items geformuleerd, die beoordeeld dienen te worden op zespuntenschalen. Per dimensie worden de afzonderlijke itemscores gemiddeld, wat naast de globale score met een maximum van zeven, ook een totaalscore of gemiddelde itemscore oplevert met een maximum van zes. Hoe hoger de globale scores en (afzonderlijke en gemiddelde) itemscores, hoe hoger de mate van stimuleren, gevoeligheid voor beleving en autonomie verlenen door de begeleider/leerkracht.</p>	
V. PSYCHOMETRISCHE KWALITEIT (DESCRIPTIEVE RESULTATEN, BETROUWBAARHEID EN VALIDITEIT)	
<i>(PER NIVEAU, STARTENDE MET KLEUTERONDERWIJS, GEVOLGD DOOR LAGER ONDERWIJS, PER PSYCHOMETRISCH CRITERIUM)</i>	
1. KLEUTERONDERWIJS	
A. DESCRIPTIEVE RESULTATEN	
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Van heddegem, Laevers & Van Damme (2004)</u> <p>De schaal 'stimulerend tussenkomen' scoort op alle vlakken goed: een redelijke spreiding van de scores met een gemiddelde dat niet te extreem is (M=3.08 SD=0.63)</p> <p>De schaal 'gevoeligheid voor beleving' kent een gemiddelde dat wat hoger ligt en de spreiding is iets kleiner dan bij 'stimulerend tussenkomen' (M=3.24, SD=0.58)</p> <p>De schaal 'autonomie verlenen' kent een normaalverdeling (M=2.83, SD=0.66)</p>	

- Van Heddegem, Gadeyne, Vandenberghe, Laevers, & Van Damme (2004)

De schaal '*stimulerend tussenkomen*' scoort op alle vlakken goed: een redelijke spreiding van de scores met een gemiddelde dat niet te extreem is ($M_1=3.00$ $SD_1=0.69$; $M_2=2.96$, $SD_2=0.73$).

De schaal '*gevoeligheid voor beleving*' kent een gemiddelde dat wat hoger ligt en de spreiding is iets kleiner dan bij '*stimulerend tussenkomen*' ($M_1=3.24$, $SD_1=0.66$; $M_2=3.18$, $SD_2=0.68$). De stabiliteit van de schaal is aan de lage kant (.60)

De schaal '*autonomie verlenen*' kent een normaalverdeling ($M_1=2.70$ $SD_1=0.71$; $M_2=2.81$, $SD_2=0.68$).

B. BETROUWBAARHEID

- Van Heddegem, Gadeyne, Vandenberghe, Laevers, & Van Damme (2004)

De schaal '*stimulerend tussenkomen*' scoort goed wat interbeoordelaarsbetrouwbaarheid betreft. De correlatie bedraagt 0.91-0.93 (gebaseerd op twee dagen scoring). De schaal heeft ook een goede interne consistentie ($\alpha = .80$ en $\alpha_2=0.87$) en de stabiliteit is aanvaardbaar (.71).

De schaal '*gevoeligheid voor beleving*' scoort goed wat interbeoordelaarsbetrouwbaarheid betreft. De correlatie bedraagt 0.85-0.86 (gebaseerd op twee dagen scoring). De interne consistentie is goed ($\alpha_1=.89$; $\alpha_2=.82$). De stabiliteit van de schaal is wel aan de lage kant (.60).

De schaal '*autonomie verlenen*' scoort goed wat interbeoordelaarsbetrouwbaarheid betreft. De correlatie bedraagt 0.85-0.89 (gebaseerd op twee dagen scoring). De schaal heeft een goede interne consistentie, hoewel dat deze tijdens de tweede observatiedag, in tegenstelling tot de eerste observatiedag, aan de lage kant bleek ($\alpha_1=.83$; $\alpha_2=.67$). Op het vlak van stabiliteit scoort de schaal ook hier niet zo hoog (.60).

- Gouwy, Plessers, & Willems (2002)

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de vierde versie van ASOS werd gescoord, op basis van 3 observatoren in de context van Kleuter en Lager Onderwijs. Kappa's variëren van .94 tot .96, op voorwaarde dat de observatoren goed getraind zijn.

C. VALIDITEIT

- Van Heddegem, Gadeyne, Vandenberghe, Laevers, & Van Damme (2004)

Predictieve validiteit

- Multiniveau-analyses geven aan dat de dimensie '*autonomie verlenen*' van leerkrachtstijl geen significant effect heeft op kleuterbetrokkenheid, dit in tegenstelling tot '*gevoeligheid voor beleving*' en '*stimulerend tussenkomen*' wel. De daling van de variantiecomponent die de variantie tussen klassen weerspiegelt na toevoeging van de effecten is echter beperkt. Gevoeligheid voor beleving verklaart 7% van de variantie, stimulerend tussenkomen 11%. Klassen verschillen iets meer dan 0.1 punt op de betrokkenheidsschaal als ze één punt verschillen op een subschaal van leerkrachtstijl. Wanneer de dimensies worden samengebracht in een model is dit globaal model significant maar de dimensies leveren geen afzonderlijke significante bijdrage. Dit model verklaart 13% van de variantie op klasniveau.
- Regressie analyse geven geen predictieve waarde aan van leerkrachtstijl voor de betrokkenheid van kleuters.

D. RESULTATEN

- Van heddegem, Laevers & Van Damme (2004)
  - De methodescholen scoren op de dimensie 'autonomie verlenen' beduidend en significant hoger (Cohen's $d = 0.89$, $p = .0064$) dan de klassieke scholen, namelijk respectievelijk 3.16 en 2.68 (4 puntenschaal). Meer bepaald werden ook naargelang de specifieke pedagogische methode van de methodescholen verschillen vastgesteld. Met name, zo blijken Freinetscholen significant hoger te scoren ($p = .0040$) op het vlak van autonomie verlenen dan Steinerscholen en dan de restcategorie, hoofdzakelijk bestaande uit Leefscholen.
  - Bovendien blijken kleuterleid(st)er iets minder autonomie te verlenen (regressiecoëfficiënt = -0.008) naarmate het percentage doelgroepoerlingen toeneemt ($p = .0120$). De proportie variantie die door het aandeel doelgroepoerlingen op school verklaard wordt, is echter niet zo groot ($R^2 = 0.05$). Een zelfde resultaat werd vastgesteld voor de dimensie 'gevoeligheid voor beleving' ($p = .0430$). Hoewel ook hier de score licht afneemt (regressiecoëfficiënt = -0.006) wanneer het aandeel doelgroepoerlingen stijgt, wordt ook hier slechts een klein deel van de variantie verklaard ($R^2 = 0.04$). Hieruit kan besloten worden dat het voor de kleuterleid(st)er blijktbaar wat moeilijker is om op een positieve manier in te spelen op de initiatieven van kinderen en om gevoelig te zijn voor de beleving van kinderen als die kinderen meer zorg nodig hebben.

2. LAGER ONDERWIJS

A. DESCRIPTIEVE RESULTATEN

- Goossens et al. (2009) (4de leerjaar)

Een factoranalyse beschrijft drie factoren, met een eigenwaarde groter dan 1, die overeenstemmen met de drie leerkrachtstijldimensies. 59,9% van de gemeenschappelijke variantie werd hierdoor verklaard. De totale schaal voor leerkrachtstijl heeft een gemiddeld toegekende waarde van 4.74 met een spreiding van .82 (SD). De minimumscore bedraagt 1.47, de maximumscore 6. De interne consistentie bedraagt .93, wat heel hoog te noemen is.

De schaal '*stimulerend tussenkomen*' kent een gemiddelde score van 4.71 met een standaardafwijking van 0.91, en heeft een goede interne consistentie ($\alpha = .86$). De correlatie tussen de score voor de subschaal '*stimulerend tussenkomen*' en de globale score is .81 en significant op het .01-niveau.

De schaal '*gevoeligheid voor beleving*' kent een gemiddelde score van 5.10 met een standaardafwijking van 0.83, en scoort hoog wat interne consistentie betreft ($\alpha = .91$). De correlatie tussen de score voor de subschaal '*gevoeligheid voor beleving*' en de globale score is .80 en significant op het .01-niveau.

De schaal '*autonomie verlenen*' kent een gemiddelde score van 4.37 met een standaardafwijking van 1.07. Deze hoge spreiding (>1) geeft aan dat de scores van leerkrachten onderling sterk verschillen en dat de meningen dus verdeeld zijn over de klassen heen wat betreft deze dimensie. De interne consistentie van deze subschaal is hoog ($\alpha = .87$). De correlatie tussen de score voor de subschaal '*autonomie verlenen*' en de globale score is .78 en significant op het .01-niveau.

- Van Droogenbroeck, Joosten, Imberechts, & Van Damme (2010) (5de leerjaar)

Een factoranalyse beschrijft drie factoren die overeenstemmen met de drie leerkrachtstijldimensies. Enkel item 5 uit de dimensie Gevoeligheid voor beleving laadt net iets hoger op factor 3 (i.e. *autonomie*

verlenen) in plaats van op factor 2 (i.e. *gevoeligheid voor beleving*). Verdere analyses werden uitgevoerd op enerzijds een basisreferentiegroep en anderzijds de totale steekproef. De cijfers van de basisreferentiegroep worden steeds eerst gepresenteerd, gevolgd door deze van de totale steekproef.

De schaal '*stimulerend tussenkomen*' kent een gemiddelde score van 4.59/4.66 met een standaardafwijking van 0.97/0.95, en heeft een goede interne consistentie ($\alpha = .91/.90$).

De schaal '*gevoeligheid voor beleving*' kent een gemiddelde score van 5.05/5.03 met een standaardafwijking van 0.76/0.83, en heeft een goede interne consistentie ($\alpha = .92/.90$).

De schaal '*autonomie verlenen*' kent een gemiddelde score van 4.18/4.52 met een standaardafwijking van 1.01/0.96, en heeft een goede interne consistentie ($\alpha = .94/.88$).

- Buyse et al. (2009) (GOK-leerlingen)

Wat de subschalen betreft wordt onderstaande eerst de score op basis van de globale scores weergegeven, gevolgd door deze gebaseerd op de gemiddelde itemscore.

De schaal '*stimulerend tussenkomen*' kent een gemiddelde score van 4.33/4.15 per observatie met een standaardafwijking van 1.17/0.83.

De schaal '*gevoeligheid voor beleving*' kent een gemiddelde score van 4.50/4.30 per observatie met een standaardafwijking van 1.25/0.82.

De schaal '*autonomie verlenen*' kent een gemiddelde score van 4.14/3.88 per observatie met een standaardafwijking van 1.03/0.81.

Als de schaal Klasklimaat samen in een factor analyse wordt meegenomen met de schaal Leerkrachtstijl toont de analyse aan dat beide schalen laden op een zelfde factor, i.e. Stijl en Klimaat, met een proportie verklarende variantie voor de globale scores van 66% en voor de gemiddelde itemscores van .68%, en met ladingen die variëren tussen .68 en .91 voor de globale scores en tussen .72 en .90 voor de gemiddelde itemscores.

B. BETROUWBAARHEID

- Buyse et al. (2009)

De globale schaal kent een hoge interne consistentie, zowel wat de globale scoring betreft ($\alpha = .85$) als deze op basis van de gemiddelde itemscores ($\alpha = .92$).

De schaal '*stimulerend tussenkomen*' kent een goede interne consistentie ($\alpha = .83$).

De schaal '*gevoeligheid voor beleving*' kent een goede interne consistentie ($\alpha = .87$).

De schaal '*autonomie verlenen*' kent een interne consistentie score die lager is in vergelijking met de andere twee subschalen ($\alpha = .68$).

Er werd nagegaan of de gemiddelde scores van de drie betrokken observatoren significant van elkaar verschilden. Twee observatoren kwamen goed overeen wat hun scoring betreft, dit voor alle dimensies

en dit zowel voor de globale als de gemiddelde itemscores. De derde observator viel significant uit. Deze data werden uitgesloten in het verdere onderzoek.

- Gouwy, Plessers, & Willems (2002)

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de vierde versie van ASOS werd gescoord, op basis van 3 observatoren in de context van Kleuter en Lager Onderwijs. Kappa's variëren van .94 tot .96, op voorwaarde dat de observatoren goed getraind zijn

C. VALIDITEIT

Buyse et al. (2009)

De subdimensies 'stimulerend tussenkomen', 'gevoeligheid voor beleving' en 'autonomie verlenen' hangen onderling sterk samen, zowel wat betreft de globale scores ($r_{\text{Stim-Bel}}=.74$; $r_{\text{Stim-Aut}}=.67$; $r_{\text{Bel-Aut}}=.53$) als wat betreft de gemiddelde itemscores ($r_{\text{Stim-Bel}}=.79$; $r_{\text{Stim-Aut}}=.65$; $r_{\text{Bel-Aut}}=.58$). Ook de globale scores en gemiddelde itemscores betreffende eenzelfde dimensie hangen zoals verwacht sterk samen ($r_{\text{Stim}}=.84$; $r_{\text{Bel}}=.90$; $r_{\text{Aut}}=.79$).

Predictieve validiteit: Elk van de dimensies van leerkrachtstijl is een significante voorspeller van de betrokkenheid van leerlingen, zowel wanneer met gemiddelde itemscores gewerkt wordt per dimensie ($\beta_{\text{STIM}}=0.213$, $p<0.01$; $\beta_{\text{BEL}}=0.160$, $p<0.01$; $\beta_{\text{AUT}}=0.198$, $p<0.01$), als wanneer gewerkt wordt met globale scores per dimensie ($\beta_{\text{STIM}}=0.112$, $p<0.001$; $\beta_{\text{BEL}}=0.085$, $p<0.01$; $\beta_{\text{AUT}}=0.087$, $p<0.01$).

Convergente validiteit: Momenteel is onderzoek lopende waarbij de convergente validiteit wordt nagegaan met het Classroom Assessment Scoring System (CLASS) Upper Elementary.

VI. LITERATUUR

Boonen, D. (2013). *Een krachtige leeromgeving voor wetenschap en techniek: De relatie tussen leerkrachtstijl, respectievelijk klasklimaat en de betrokkenheid van leerlingen in het basisonderwijs* (Ongepubliceerde licentiaatsverhandeling). Leuven: KU Leuven.

Buyse, E., Laevers, F., Snoeck, G., Bertrands, E., Declercq, B., Van Gorp, K., Verheyden, L., & Blaton, L. (2009). *Fundamenteel diepte-onderzoek naar krachtige GOK-leeromgevingen. Onderzoeksluik 'Betrokkenheid en welbevinden'* [Eindrapport]

Goossens, E., Moens, L., Van Droogenbroeck, I., Verschueren, J., Smits, D., Van Opstal, M., Maes, F., D'Haenens, E., & Van Damme, J. (2009). *Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs Observaties vierde leerjaar: instrumentontwikkeling en basisrapportage (schooljaar 2006-2007)*. Steunpunt SSL.

Laevers, F. (2000). *Adult Style Observation Schedule – Form C*. KU Leuven: Onderzoekscentrum voor Kleuter- en Lager Onderwijs.

Thys, M. (2014). *The implementation of the project-based learning environment 'Village@School' in relation to students' engagement* [Doctoral Project Text].

Van Droogenbroeck, I., Joosten, R., Imberechts, H., & Van Damme, J. (2010). *Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs Observaties vijfde leerjaar: instrumentontwikkeling en basisrapportage (schooljaar 2007-2008)*. Steunpunt SSL.

Van Heddegem, I., Gadeyne, E., Vandenberghe, N., Laevers, F., & Van Damme, J. (2004). *Longitudinaal onderzoek in het basisonderwijs. Observatie-instrument schooljaar 2002-2003*. Steunpunt SSL.

VII. PROJECTEN

GOK ONDERZOEK

SIBO ONDERZOEK